

VALTIONEUVOSTON ASETUS KAUPALLISELLE KALASTUKSELLE JA KALANKASVATUKSELLE VAHINKOJA AIHEUTTAVIEN HALLIUROSTEN POISTAMISESTA AIHEUTUVIIN KUSTANNUKSIIN MÄÄRÄAIKANA MYÖNNETTÄVÄSTÄ AVUSTUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 8 §:N MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotetaan, että valtioneuvosto antaisi asetuksen kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 8 §:n muuttamisesta, jolla asetuksen voimassaoloaikaa pidennettäisiin koko hallituskauden kattavaksi ja vuoden 2027 loppuun. Asetus tulisi voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1. Tausta

Valtioneuvosto on antanut asetuksen (2020/184) kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta. Asetuksen perusteella myönnettävillä palkkioilla pyritään korvaamaan niitä kustannuksia, joita aiheutuu kaupallisille kalastajille ja kalankasvattajille vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta.

Valtioneuvoston asetusta 184/2020 on sovellettu huhtikuusta 2020 ja järjestelmän toimeenpanosta on saatu myönteistä käytännön kokemusta. Niiden uroshallien määrä, joiden käsittelyyn on myönnetty avustusta, on noussut vuoden 2020 48 halliuroksesta 80 halliurokseen vuonna 2021 sekä edelleen 117 halliurokseen vuonna 2022 ja vuonna 2023 toistaiseksi 120 halliurokseen. Metsästysvuonna 2021 koko hallisaalis nousi merkittävästi yhteensä 421 halliin ja vuonna 2022 yhteensä 303 halliin.

2. Ehdotus

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että ”*Kotimaisen kalan kulutusta, saatavuutta ja vientiä lisätään keventämällä kalankasvatukseen liittyvää luvitusta ja sääntelyä, parantamalla vapaa-ajankalastuksen mahdollisuuksia ja ammattikalastajien toimintaedellytyksiä. Jatketaan kotimaisen kalan edistämishjelman ja vesiviljelystrategian toimeenpanoa.*” Kotimaisen kalan edistämishjelmassa todetaan, että ”*Kehitetään ratkaisuja vahinkoja aiheuttavien eläinten aiheuttamiin ongelmiin*”.

Tämän lisäksi Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että ”*Hylkeiden metsästystä merialueilla tehostetaan vaelluskalakantojen turvaamiseksi ja ammattikalastajien toimintaedellytysten parantamiseksi.*”

Tällä asetuksen voimassaolon jatkamista koskevalla muutosehdotuksella toteutetaan edellä mainittuja hallitusohjelman kirjauksia kotimaisen kalan tarjonnan sekä ammattikalastajien toimintaedellytysten parantamiseksi, vaikka hylkeiden metsästystä ei tällä muutosehdotuksella sinänsä tehosteta.

Hallit aiheuttavat kokonaisuudessaan edelleen merkittävää vahinkoa niin kaupalliselle kalastukselle kuin kalankasvatukselle ([Luke raportti](#)). Saaliin syömisen ja vahingoittamisen lisäksi hylkeet myös karkottavat kalaa, rikkovat pyydyksiä ja voivat pakottaa kalastajat keskeyttämään tai lopettamaan kalastuksen. Hylkeen vuoksi kalastajilta jää tuloja saamatta ja samalla kustannukset kasvavat. Kalankasvatuksessa hylkeet aiheuttavat vastaavasti merkittävää vahinkoa kasvatettujen kalojen syömisen, häirinnän ja lisääntyneiden kustannusten muodossa.

Kalataloushallinto on ryhtynyt lukuisiin toimiin vahinkojen vähentämiseksi ja korvaamiseksi, mukaan lukien tuet hylkeenkestäviin pyydyksiin ja hyljekarkottimiin sekä korvaukset saalismenetyksistä. Toimenpiteiden toimivuus vaihtelee huomattavasti eri alueilla ja eri kalastusmuodoissa, joten on tärkeää, että käytössä on mahdollisimman monipuoliset keinot kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi. Käsittelypalkkio on osoittautunut toimivaksi keinoksi varmistaa kalastukselle ja kalankasvatukselle haittaa aiheuttaneiden ja poistettujen halliurosten asianmukainen käsittely ja yrittäjien tulonmenetysten osittainen korvaaminen niissä tilanteissa, joissa hylkeitä ei ole onnistuttu suojautumaan muilla keinoin. Tämän vuoksi halliurosten käsittelypalkkiojärjestelmän jatkaminen on erittäin tärkeä osa kokonaisuutta, jolla pyritään mahdollistamaan kaupallisten kalastajien toimintaedellytykset hylkeiden aiheuttamista vahingoista huolimatta.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

8 § Voimaantulo

Ehdotetaan, että pykälässä säädettyä voimassaoloa pidennetään niin, että asetus olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2027 saakka, eikä se siten nykyisen voimassaolosäännöksen mukaisesti päättyisi vuoden 2023 lopussa. Asetus olisi siten voimassa koko pääministeri Petteri Orpon hallituskauden ja mahdollistaisi vuoden 2027 vaalien jälkeisen hallitusohjelman huomioon ottamisen ennen voimassaolon päättymistä.

Asetusmuutoksen voimaantulo

Asetuksen voimassaoloa koskeva muutos ehdotetaan tulevan voimaan joulukuun 27 päivänä 2023.

4. Esityksen vaikutukset

Asetuksen voimassaolon pidentämisellä koko hallituskaudeksi ja sen perusteella myönnettävillä avustuksilla voidaan korvata niitä kustannuksia, joita kaupallisille

kalastajille tai kalankasvattajille aiheutuu haittaa aiheuttavien halliurossen käsittelystä. Tämä johtanee myös pyydyksiltä ja kalankasvatustiluksilta poistettujen ja käsiteltyjen halliurossen määrien kasvutrendin jatkumiseen, kuitenkin alueellisesti asetettujen harmaahylkeen metsästyskiintiöiden puitteissa. Hallin metsästyskiintiöiden käyttöaste on alhainen, joten metsästyskiintiöiden puitteissa on mahdollista poistaa nykyistä enemmän kalastukselle tai kalankasvatukselle haittaa aiheuttavia halliurossia ja myöntää niiden käsittelyyn avustuksia.

Asetuksen voimassaolon pidentämisestä aiheutuvat kustannukset voidaan rahoittaa olemassa olevilla määrärahoilla momentilta 30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen. Momentin selvitysosassa todetaan, että ”määrärahaa voidaan käyttää ammattikalastuksen edellytysten turvaamiseen ja vahinkoja aiheuttavien hylkeiden poistosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen”. Vuoden 2024 talousarvioesityksessä todetaan, että kokonaan kansallisesti rahoitettaviin menoihin arvioidaan tarvittavan 875 000 euroa. Tästä osa käytettäisiin asetuksen mukaisiin kustannuksiin. Vuosina 2020 – 2023 on halliurossen käsittelyavustukseen toistaiseksi käytetty yhteensä noin 210 000 euroa, vuonna 2023 eniten ja toistaiseksi noin 90 000 euroa.

5. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausuntoa valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Metsähallitukselta, Varsinais-Suomen ja Lapin ELYkeskuksilta, Suomen riistakeskukselta, Suomalais-ruotsalaiselta rajajokikomissiolta, rannikon maakuntien liitoilta, Luonnonvarakeskukselta (LUKE), Suomen ympäristökeskukselta (SYKE), Kalatalouden Keskusliitolta, Suomen Ammattikalastajaliitolta, Suomen Kalakauppiasliitolta, Suomen Kalankasvattajaliitolta, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestöltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta (MTK), Svenska Lantbruksproducenternas centralförbundilta, Suomen Luonnonsuojeluliitolta, WWF Suomelta, Natur och Miljöltä sekä Tornio-Muoniojokiseuralta.

Ehdotuksesta saatiin yhteensä 12 lausuntoa. Lausunnoissa enemmistö kannatti ehdotettua asetuksen voimassaolon pidentämistä tai totesi, että asiassa ei ole lausuttavaa. Kaksi lausunnonantajaa ei kannattanut asetuksen voimassaolon pidentämistä ja ehdotti siihen myös uusia järjestelmää tiukentavia elementtejä. Kaksi lausunnonantajaa esitti uusia järjestelmää laajentavia elementtejä.